

Innst. S. nr. 182

(2005-2006)

Innstilling til Stortinget fra transport- og kommunikasjonskomiteen

St.prp. nr. 58 (2005-2006)

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om å oppretthalde eineretten til Posten Norge AS (Posten)

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Stortinget vedtok i mars 2005 eit forslag i St.prp. nr. 34, jf. Innst. S. nr. 132 (2004-2005), om å avvikle eineretten til Posten Norge AS (Posten) frå 1. januar 2007.

Regjeringa ber i St.prp. nr. 58 (2005-2006) om Stortinget si tilslutning til at vedtaket blir oppheva. Regjeringa meiner at eineretten for Posten framleis vil vere grunnleggjande viktig for å sikre rimelege og gode posttenester i heile landet.

Ved endringar i postlova i 2003 blei det fastsett ein tidsplan for ein gradvis reduksjon av einerettsområdet. Lovendringane førte med seg at eineretten frå 1. juli 2003 vart avgrensa til å omfatte lukka adressert brevpost med vekt under 100 gram og med pris inntil tre gonger grunntaksten for eit prioritert brev i første vekt-klasse (20 gram). Frå 1. januar 2006 blei eineretten ytterlegare redusert til sendingar med vekt under 50 gram og med pris inntil to og ein halv gonger grunntaksten. Lovendringane følgde av eit nytt EØS-direktiv på postområdet.

Regjeringa Bondevik II fremma hausten 2004 St.prp. nr. 34 (2004-2005) om å avvikle eineretten til Posten endeleg frå 1. januar 2007. Forslaget vart vedteke av Stortinget. Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet røysta imot.

Ei full avvikling av eineretten frå 1. januar 2007 i Noreg vil innebere ei forsert liberaliseringstakt i forhold til EU. EU-kommisjonen skal etter postdirektivet (direktiv 97/67/EF som endra ved direktiv 2002/39/EF) leggje fram eit forslag innan utgangen av 2006 med sikte på å opne postmarknaden i 2009. Fleire medlems-

land er skeptiske til å opne postmarknaden fullt ut for konkurranse.

Noreg arbeider aktivt for å påverke EUs arbeid, slik at det ikkje blir vedteke eit forslag om ytterlegare liberalisering som vil gjere det vanskeleg for Noreg å oppretthalde eit godt og rimeleg posttilbod i heile landet. For Regjeringa vil det vere sentralt at eventuell ytterlegare liberalisering seinare ikkje går på kostnad av krava til dei leveringspliktige tenestene, og at einskapsporto kan bli vidareført. Det vil òg vere viktig å sikre at postomdeling framleis skal kunne skje seks dagar i veka.

Målet for postpolitikken er at det skal liggje føre eit tilbod om landsdekkjande posttenester til rimelege prisar og god kvalitet. Erfaringar frå land som har avvikla eineretten tyder ikkje på at ei liberalisering gjer det umogleg å nå denne målsettinga. Liberaliseringa av postmarknaden i Sverige tyder likevel på at det først og fremst er kundar med store postvolum som har tent på konkurransetsetjinga.

På bakgrunn av erfaringar frå Sverige, ser Samferdselsdepartementet det ikkje som sannsynleg at avvikling av eineretten vil føre til at konkurrentar til Posten etablerer seg i heile landet.

Etter postlova gjeld det eit krav om geografisk einskapsporto for sendingar innafør einerettsområdet. Samferdselsdepartementet meiner at eineretten er eit godt verkemiddel for å fremje geografisk prisutjamning. Liberalisering vil kunne føre til auka prisforskjellar.

Saman med eventuelle direkte statlege overføringar, bidrar overskotet frå eineretten til å finansiere meir-kostnader knytt til bedriftsøkonomisk ulønnsame posttenester.

Undersøkingar utført av Post- og teletilsynet om tenestekvalitet og tilgjenge til Postens tenester viser ei positiv utvikling.

Samferdselsdepartementet meiner at ei finansiering av ulønnsame tenester gjennom einerett og krav til ein-

skapsporto er ei meir solidarisk ordning enn å auke løyvingane over statsbudsjettet.

Samferdselsdepartementet meiner at ut frå omsynet til like konkurransevilkår bør den norske postmarknaden i alle fall ikkje opnast i forkant av EU.

Den beste måten å sikre gode posttenester i heile landet, er å halde fast ved ein avgrensa einerett. Dette må i alle fall gjelde fram til EU eventuelt avviklar eineretten.

Forslaget om å oppretthalde eineretten til Posten vil neppe få vesentlege administrative konsekvensar. Forslaget vil imidlertid kunne få økonomiske konsekvensar for både Posten og staten.

Dei økonomiske konsekvensane er avhengig av i kor stor grad Posten hadde klart å forsvare marknadsposisjonen mot konkurrentane dersom marknaden hadde blitt fullt ut liberalisert, medrekna omfanget av "fløyteskumming" frå andre operatørar av dei lønsame delane av marknaden.

Forslaget inneber ikkje at effektiviseringsarbeidet i Posten skal opphøre.

Departementet legg til grunn at full liberalisering ville ha ført til press for nedbygging av tilbodet i dei bedriftsøkonomisk ulønsame delane av marknaden, noko som ikkje ville vere i samsvar med oppgåvene Regjeringa ønskjer at Posten skal ha plikt til å utføre for samfunnet. Alternativt måtte staten ha ytt tilskot til drifta i desse delane av marknaden over statsbudsjettet.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Eirin Faldet, Svein Gjelseth, Irene Johansen, Torstein Rudihagen, Tor-Arne Strøm og Truls Wickholm, fra Sosialistisk Venstreparti, Hallgeir H. Langeland, og fra Senterpartiet, Eli Sollied Øveraas, støtter Regjeringens syn om at eneretten for Posten er avgjørende for om vi kan greie å opprettholde sikre rimelige og gode posttjenester i hele landet.

Flertallet vil peke på at en ytterligere deregulering av postmarkedet gjennom full avvikling av Postens enerett, vil være å forsere den liberaliseringen som er varslet i EU. Der tas det sikte på å full deregulering fra 2009. Flertallet er i utgangspunktet svært negativt til en deregulering av postmarkedet, men mener at det vil være særlig uklokt og lite heldig for Posten Norge AS dersom det norske postmarkedet åpnes for konkurranse fra selskaper som kan operere med base i eget beskyttet hjemmemarked. Dette vil være tilfelle dersom dereguleringen blir forsert. Flertallet er også kjent med at det er knyttet usikkerhet til om full deregulering i det hele tatt kommer til å bli gjennomført i EU.

Flertallet er kjent med erfaringene fra Sverige som har gjennomført en full deregulering, der selskapet CityMail har tatt store markedsandeler i det lukrative markedet for industriell massepost. Dette er store utsendelser som foregår i et lite geografisk område. Dette er det lett å tjene penger på. Det er grunn til å tro

at det vil være svært liten interesse for å overta postomdelingen i distriktene hvor det ofte kan være langt mellom kundene. Det statseide selskapet blir dermed den tapende part gjennom at de sitter med ansvaret for hele landet og kan miste muligheten til å tjene penger i de kommersielt lønnsomme områdene. Flertallet mener det er en riktig og god politikk at Posten gis mulighet til dekke opp underskuddet i kommersielt ulønnsomme områder med overskuddene fra de områdene med enkel omdeling og stort overskudd. En full deregulering vil kunne true omdeling seks dager i hele landet og enhetsporto.

Flertallet vil med bakgrunn i dette gi sin fulle tilslutning til å oppheve Stortingets vedtak i forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 34 (2004-2005) Om å avvikle eneretten til Posten Norge AS, fremmet av regjeringa Bondevik II, jf. Innst. S. nr. 132 (2004-2005).

Flertallet viser til Regjeringens arbeid rettet mot EUs organer for å sikre at eventuell reduksjon av folkevalgt styring ikke går på bekostning av kravene til de leveringspliktige tjenestene. Flertallet støtter dette arbeidet. Det er ikke ønskelig at Norge i framtiden forhindres i å kunne stille høye krav til de leveringspliktige tjenestene, videreføre enhetsporto og sikre fortsatt postomdeling seks dager i uken. Geografien i Norge forutsetter enhetsporto.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Bård Hoksrud, lederen Per Sandberg og Arne Sortevik, fra Høyre, Øyvind Halleraker og Trond Helleland, fra Kristelig Folkeparti, Jan Sahl, og fra Venstre, Borghild Tenden, er ikke enig i at eneretten for Posten Norge AS er avgjørende for fortsatt å sikre rimelige og gode posttjenester i hele landet. Disse medlemmer viser til Innst. S. nr. 132 (2004-2005) Om å avvikle eneretten til Posten Norge AS der komiteens flertall understrekte at dagens gode kvalitet på posttjenestene skulle opprettholdes over hele landet også etter avvikling av eneretten. Flertallets uttrykte målsetting var at tjenestetilbudet i distriktene ikke skulle svekkes ved en avvikling av Postens enerett:

"Flertallet viser til at det er en klar og entydig intensjon om å opprettholde dagens høye nivå på tjenestetilbudet i distriktene. Gjennom bruk av virkemidler som enhetsporto på enkeltstendinger, statlig kjøp av ulønnsomme tjenester og et nytt regelverk som er tilpasset de særegne norske forholdene som for eksempel det spredte bosettingsmønsteret, ønsker flertallet å videreføre et godt posttilbud over hele landet, også etter avviklingen av Posten Norge AS' sin enerett på markedet."

Disse medlemmer vil også vise til at Posten Norge AS selv ønsker å være i forkant av utviklingen innenfor den europeiske union når det gjelder liberalisering av postmarkedet, og at det tas sikte på at EUs postmarkeder åpnes for fri konkurranse fra 1. januar 2009.

Disse medlemmer viser til Regjeringens arbeid rettet mot EUs organer for å sikre at eventuell ytterli-

gere liberalisering senere ikke går på bekostning av kravene til de leveringspliktige tjenestene. Disse medlemmer støtter dette arbeidet. Det er ikke ønskelig at Norge i framtiden forhindres i å kunne stille høye krav til de leveringspliktige tjenestene, videreføre enhetsporto og sikre fortsatt postomdeling seks dager i uken.

Disse medlemmer støtter Regjeringens mål for postsektoren, men er ikke enig i at Stortingets vedtak i forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 34 (2004-2005) Om å avvikle eneretten til Posten Norge AS, oppheves.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre vil vise til positive erfaringer fra andre land der monopol på postmarkedet er avvirket. Postens tilpasning til en situasjon med økt konkurranse har allerede bidratt til at det er blitt flere tilgjengelige ekspedisjonssteder ("Post i Butikk"), at kvaliteten på framsending av prioriterte brev har økt, at kundene er mer tilfredse, at utleveringsfrekvensen er blant de beste i verden, og at klagehåndteringssystemet er bedre og bedre kjent blant publikum. Disse medlemmer vil i tillegg til det faktum at store deler av det norske postmarkedet allerede er åpent for konkurranse, peke på at Postens enerett blir utfordret av nære substitutter som e-post og forventet volumnedgang innen brevmarkedet.

Disse medlemmer vil stemme imot innstillingens forslag til vedtak.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at Stortinget i mars 2005 vedtok å avvikle eneretten til Posten Norge AS fra 1. januar 2007. Disse medlemmer viser til at Posten Norge AS selv har ønsket å fjerne eneretten for brev under 50 gram. Posten Norge AS har etablert konkurrerende virksomhet til de statlige postverkene i Sverige, hvor eneretten ble fjernet på 1990-tallet og i Danmark hvor man er i samme situasjon som i Norge.

Disse medlemmer vil berømme Posten Norge AS for offensiv satsing. Disse medlemmer frykter at denne satsingen nå kan bli satt tilbake av den rødgrønne flertallsregjeringen. Posten er positiv til fjerning av eneretten fordi det vil gi dem en mulighet til å ligge i forkant av utviklingen. Disse medlemmer mener også at dette vil bidra til at Posten vil være godt rustet, og vil være i stand til å ta opp konkurransen når EU i 2009 sannsynligvis liberaliserer og åpner postmarkedet.

Disse medlemmer mener også at Regjeringens forslag er å gå tilbake i tiden, og vil kunne bidra til å skade Posten Norge AS' mulighet til å møte den fremtidige konkurransen. Disse medlemmer er også bekymret over at Regjeringen med viten og vilje velger å gå baklengs inn i fremtiden.

Disse medlemmer vil også peke på at man ser på Posten Norge AS som en svært offensiv bedrift som både er innovative, nytenkende og som tør å satse. Et slikt eksempel er opprettelsen av "Post i Butikk". Dette er en tjeneste som har gitt kundene et enda bedre tilbud

både i form av flere kontaktpunkter, men også i form av utvidede åpningstider som i langt større grad dekker kundenes behov enn tidligere.

Disse medlemmer vil understreke at enhetsporto må bestå, og det fortsatt må være postombæring seks dager i uken.

Disse medlemmer vil også peke på at enkelte private aktører har forberedt seg på å kunne ta opp konkurransen med Posten Norge AS når monoopolet skulle oppheves fra 1. januar 2007 i tråd med Stortingets vedtak fra 2005. En slik bedrift er Lokalposten som i dag driver med postomdeling i Kongsbergregionen. Denne bedriften så frem til at Postens enerett skulle opphøre og at man nå skulle få anledning til å kunne konkurrere med Posten også på omdeling av brev under 50 gram. Forslaget om å opprettholde eneretten til Posten er derfor et stort tilbakeskritt for bedriften og kan muligens bidra til at bedriften må vurdere sine planer, samt mulighet for videre eksistens.

Disse medlemmer er skuffet over at Regjeringen på område etter område forsøker å stoppe en positiv utvikling hvor flere aktører slipper til. Disse medlemmer er mer opptatt av at brukerne skal få et godt tilbud gjennom konkurranse på alle typer posttjenester, enn at statlige bedrifter skal opprettholde sin monopolstilling.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at Posten Norge AS ønsker å være i forkant av EU når det gjelder liberalisering av postmarkedet. EUs postmarkeder vil åpnes for fri konkurranse fra 1. januar 2009. Disse medlemmer viser til at regjeringen Bondevik II i forbindelse med St.prp. nr. 34 (2004-2005), besluttet å liberalisere postmarkedet. Økt konkurranse bidrar til ny dynamikk i markedet, økt kundefokus, utvikling av nye produkter, resultatforbedringer og bedre tilgjengelighet og tjenestetilbud. Disse medlemmer vil peke på at regjeringen Bondevik II ville tilpasse regelverket særegne norske forhold, herunder Norges spredte bosettingsmønster.

Disse medlemmer vil understreke at regjeringen Bondevik II samtidig besluttet å videreføre enhetsporto knyttet til enkeltendinger. Disse medlemmer mener derfor at det er bekymringsfullt at Regjeringen nå reverserer regjeringen Bondevik IIs beslutning. Posten Norge AS ville ha høstet store fordeler av å oppnå tilpasninger og erfaringer i forkant av en utvikling som uansett kommer til å inntreffe som en følge av EØS-avtalen.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til formålsparagrafen i dagens postlov (lov 29. november 1996 nr. 73 om formidling av landsdekkende postsendinger § 2) som lyder slik:

"Den overordnede målsettingen på postområdet er å sikre et landsdekkende formidlingstilbud av posttjenester til rimelige priser og med god kvalitet."

Dette medlem vil understreke at det er et mål at et godt posttilbud opprettholdes i alle deler av landet, også i distriktene. Dette medlem er således enig i

Regjeringens definerte mål for postsektoren i Norge. Posttjenestene har vært og bør fortsatt være en viktig brikke i infrastrukturen for å opprettholde bosetting og næringsliv i hele landet. Dette medlem mener landsdekkende posttjenester må videreføres på dagens nivå og at tjenestetilbudet i distriktene ikke må svekkes. Tiltak for å sikre Postens brukere mot urimelige prisforskjeller bør etter dette medlems mening iverksettes ved behov. Enhetsporto på enkeltendinger bør videreføres. Det bør fortsatt være enkelt og greit å få sendt vanlige brev. Lik pris på disse sendingene er rett og rettferdig. Statlig kjøp av samfunnspålagte, bedriftsøkonomisk ulønnsomme posttjenester er et virkemiddel som også i framtiden ved behov bør bidra til å sikre at målet om at tilfredsstillende posttilbud i hele landet blir oppfylt.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding fremmes av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Stortingets vedtak av 15. mars 2005 om å avvikle eineretten til Posten Norge AS (Posten) frå 1. januar 2007 jf. Innst. S. nr. 132 (2004-2005) blir oppheva.

Oslo, i transport- og kommunikasjonskomiteen, den 1. juni 2006

Per Sandberg
leder

Truls Wickholm
ordfører